

ประวัติหม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา (ท.จ.) เจ้านายเมืองอุบลฯ

เกิด : วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2422

เสียชีวิต : วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2481 (รวมสิริอายุได้ 58 ปี 320 วัน)

บิดา : ท้าวสุรินทรชมภู (หมื่น บุตรโอบล)

มารดา : อัญญาแม่ดวงจันทร์ บุตรโอบล

คู่สมรส : พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์

บุตรคนที่ 1 : หม่อมเจ้าอุปถัมภ์ ชุมพล

บุตรคนที่ 2 : หม่อมเจ้ากมลีสาน ชุมพล

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา (ท.จ.) เกิดเมื่อ วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2422 ที่เมืองอุบลราชธานี เป็นธิดาคนสุดท้าย/ลำดับที่ ๙ ของท้าวสุรินทรชมภู (หมื่น บุตรโอบล) อัญญาแม่ดวงจันทร์

ท่านมีศักดิ์เป็นหลานปู่ ของเจ้าราชบุตร (ท้าวสุริยะ ส่วย บุตรโอบล) กับอัญญาแม่นางทอง บุตรโอบล

มีศักดิ์เป็นเหลนทวด ในท้าวสีหาราช (พลสุข หรือ พลสุข) กรมการเมืองอุบลราชธานีชั้นผู้ใหญ่ กับอัญญานางสุภา ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากท้าวโคต ผู้เป็นพระราชโอรสในเจ้าพระตา (เจ้าพระวรวงศ์วิฑิต)

ตระกูลบุตรโอบลถือว่าสืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระวรวงศ์วิฑิต (เจ้าพระตา) เจ้าผู้ครองเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน (หนองบัวลุ่มภู หรือเมืองกมฺุทาสัย) และพระองค์ยังทรงสืบเชื้อสายจาก เจ้าอินทกุมาร แห่งราชวงศ์เชียงรุ่งแสนหวิฟ้าและราชวงศ์ล้านช้างเวียงจันทน์

ความหมาย คำว่า “เจียงคำ”

มีปราชญ์หลายท่านได้ให้ข้อสันนิษฐานความหมายของนามธิดาเจ้าเมืองอุบลราชธานีศรีวนาลัยประเทศราช ท่านนี้ไว้ ๓ แนวคิด ได้แก่

๑. คำว่า “เจียง” เป็นภาษาลาวโบราณ ตรงกับภาษาบาลีว่า “จาป” หมายถึง ธนู ศร หน้าไม้ กระสุน แล่ง (ที่ทำสำหรับวางลูกธนูหรือหน้าไม้ หรือที่ใส่ลูกธนูหน้าไม้สำหรับสะพาย) บางครั้งชาวลาวเรียกว่า หน้าเจียง หรือ หน้าเกียง ดังนั้น นามของหม่อมเจียงคำจึงหมายถึง “ธนูทองคำ”

๒. คำว่า “เจียง” มาจากภาษากวย(กฺวย) หมายถึง ช้าง ดังนั้น เจียงคำ จึงหมายถึง “ช้างทองคำ”

๓. คำว่า “เจียง” เป็นรากศัพท์โบราณของล้านนา-ล้านช้าง หมายถึง เมือง ดังนั้น เจียงคำ จึงหมายถึง “เมืองคำ” หมายถึงใจบ้านใจเมือง ผู้เป็นขวัญใจแห่งบ้านเมือง

หม่อมเจียงคำ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ดังนี้

- 1.อัญญานางก้อนคำ บุตรีโบล สมรสกับพระอุบลการประชานิตย์ (ท้าวสิทธิสาร บุญชู พรหมวงศานนท์)
- 2.อัญญานาง ออบมา บุตรีโบล สมรสกับ ท้าววรกิติกา (คุณ)
- 3.อัญญานาง เหมือนตา บุตรีโบล
- 4.อัญญานาง บุญอ้อม บุตรีโบล สมรสกับ ท้าวอักษรสุวรรณ
- 5.อัญญานาง หล้า บุตรีโบล
- 6.อัญญานาง ดวงคำ บุตรีโบล สมรสกับ รองอำมาตย์ตรี ขุนราชพิตรพิทักษ์ (ทองดี หิริณภัทร์)
- 7.อัญญาท่านคำม้าว โภณฑุญญ (อดีตเจ้าอาวาส วัดสารพัตนิก รูปแรก)
- 8.อัญญาไม่ปรากฏนาม (ถึงแก่กรรมเมื่อวัยเยาว์)
- 9.อัญญานาง เจียงคำ บุตรีโบล สมรสกับพลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ (หม่อมเจียงคำเป็นธิดาคณสุดท้อง)

การถวายตัว

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา (ท.จ.) นามเดิม อัญญานาง เจียงคำ บุตรีโบล เป็นเจ้านายฝ่ายหญิงของเมืองอุบลฯ ที่ถวายตัวเป็นหม่อมใน พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ พระราชโอรสองค์ที่ 11 ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับเจ้าจอมมารดาพึง เพื่อเป็นการกระชับสัมพันธ์ไมตรีระหว่างราชสำนักสยาม กับเจ้านายพื้นถิ่นเมืองอุบลฯ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในช่วงที่มีนโยบายปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน สมัยรัชกาลที่ 5

พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ เมื่อเสด็จมาปรับปรุงและจัดระบบราชการที่เมืองอุบลราชธานี ได้ทรงพอพระทัยต่ออัญญานางเจียงคำ ซึ่งเป็นธิดาของท้าวสุรินทรหมวก (หมั่น) จึงได้ทรงขออัญญานางเจียงคำ ต่อเจ้านายผู้ใหญ่ในเมืองอุบล คือ พระอุบลศักดิ์ ประชาบาล (กุกคำ สุวรรณภู) พระอุบลการประชานิตย์ (บุญชู พรหมวงศานนท์) ได้เข้าพิธีบายศรีสู่ขวัญตามจารีตประเพณีของบ้านเมืองดั้งเดิม ถวายตัวเป็นหม่อมหุ้มใน พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ เมื่อเดือนมีนาคม ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ต่อมาได้ให้กำเนิดโอรส 2 พระองค์ คือ

1. หม่อมเจ้าอุบลีสาน ชุมพล
2. หม่อมเจ้ากมลีสาน ชุมพล

ทายาท หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา และ พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช
กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ (พระโอรส พระนัดดา และพระปนัดดา)

สายที่ 1 หม่อมเจ้า อู่ปลีสาน ชุมพล

หม่อมเจ้าอู่ปลีสาน ชุมพล (ท.จ.ว.) เสกสมรสกับหม่อมเจ้าหญิงพวงรัตน์ประไพ เทวกุล

มีพระโอรส-พระธิดา 3 ท่าน คือ

1) หม่อมราชวงศ์พัชรีสาน ชุมพล (พ.บ.) สมรสกับคุณสุภาพรรณ ปันยารชุน

มีบุตรธิดา 2 ท่าน คือ (1)หม่อมหลวงสุพัชร ชุมพล (พ.บ.) (2) หม่อมหลวงภัทรีศา ชุมพล

2) หม่อมราชวงศ์หญิงพวงแก้ว ชุมพล (พ.บ.) สมรสกับนายแพทย์กฤษฏ์ สุนทรเวช

มีบุตรธิดา 3 คน คือ (1) ทิพย์สุดา (สุนทรเวช) ถาวรามร (2) พิมพ์แก้ว (สุนทรเวช) มาโกต์ (3) สิทธิสรรค์
สุนทรเวช

3) หม่อมราชวงศ์จตุรัสาน ชุมพล สมรสกับนางชูศรี (คงเสรี) ชุมพล ณ อยุธยา

มีบุตรธิดา 2 ท่าน คือ (1) หม่อมหลวงสุภลิตี ชุมพล (2) หม่อมหลวงสุทธิมาน (ชุมพล) โภคาชัยพัฒน์

ทายาท หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา และ พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าชุมพลสมโภช กรมหลวง
สรรพสิทธิประสงค์ (พระโอรส พระนัดดา และพระปนัดดา)

สายที่ 2 หม่อมเจ้า กมลีสาน ชุมพล

หม่อมเจ้า กมลีสาน ชุมพล เสกสมรสกับหม่อมเจ้าหญิงสีดาตำรวจ สวัสดิวัฒน์

ทรงมีพระโอรส 2 ท่าน คือ

1) หม่อมราชวงศ์ ศักดิ์ีสาน ชุมพล สมรสกับนางวารารณ บุนยรักษ์

มีบุตรธิดา 2 ท่าน คือ (1) หม่อมหลวงสิทธิีสาน ชุมพล (2) หม่อมหลวงวารารณ ชุมพล

2) รองศาสตราจารย์ หม่อมราชวงศ์ พฤทธิีสาน ชุมพล สมรสกับนางอรพันธ์ ขาดิยานนท์

มีบุตรธิดา 4 ท่าน คือ (1) หม่อมหลวงวารารณ ชุมพล (2) หม่อมหลวงสมรดา ชุมพล

(3) หม่อมหลวงกมลพฤทธิ ชุมพล (4) หม่อมหลวงรัมภาพันธ์ ชุมพล

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ :

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา ได้รับพระราชทาน “ตติยจุลจอมเกล้า (ต.จ.)” สำหรับฝ่ายใน ซึ่งเป็นชั้นที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๔ ซึ่งเป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลที่ ๖ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

ในปีถัดไป ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนชั้นขึ้นเป็น “ทุติยจุลจอมเกล้า (ท.จ.)” ฝ่ายใน ซึ่งถือเป็นชั้นที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๕ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

สรุป หม่อมเจียงคำได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ๒ ครั้ง

อนิจกรรม

หม่อมเจียงคำ ชุมพล ณ อยุธยา ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคอัมพาต เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2481 รวมสิริอายุได้ 58 ปี 320 วัน ณ โสภโศภนวิภาควิหาร (เล็ก สิงห์ขี้ตูด) เลขานุการในพระองค์กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ผู้เป็นญาติใกล้ชิดของหม่อมเจียงคำ ซึ่งตั้งอยู่ ณ ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ปัจจุบันทายาทได้นำพระอัฐิของท่านบรรจุไว้ ณ บริเวณฐานตั้งใบเสมาหน้าพระอุโบสถ วัดสุทัศนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นวัดที่เจ้าราชบุตร (ส่วย บุตรโอบล) และเจ้านายญาติวงศ์เมืองอุบลราชธานี

ได้ร่วมกันสร้างไว้ตั้งแต่ครั้ง พ.ศ. 2396